

Letnik 3, številka 3 / (september) 2004, ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, Marino Kačič

Naročnikov v elektronski in zvočni obliki: 805

Opozorilo: Avtorji prispevkov so sami odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite se na brezplačen e-Rikoss](#)

KAZALO

- [1. Uvodnik: Saj ni res pa je](#)
- [2. AVTOPORTRET: Metka Pavšič](#)
- [3. INTEGRACIJA: MISLI OB POUČEVANJU SLEPE DEKLICE V REDNI OSNOVNI ŠOLI](#)
- [4. POPOTNIŠKI UTRINKI: NOVA ZELANDIJA 1. del](#)
- [5. UPORABNI SPLET: SPLETNO NAKUPOVANJE](#)
- [6. DOBRO JE VEDETI: PROGRAM ZA KLICANJE IZ RAČUNALNIKA PO CELEM SVETU](#)
- [7. NAMIGI IN NASVETI: Samodejno prilagajanje velikosti dokumenta, izognite se prijavnemu zaslonu](#)
- [8. OGLASNA DESKA: kaj se dogaja z izobraževanjem slepih in slabovidnih](#)
- [9. ZABAVA: Igre za slepe in slabovidne ljudi, 5. del](#)
- [10. NOVIČKE: Izšel je Windows XP service pack 2, Visoka varnost Linuxa, Voda na Marsu, Maratonska miška, prvi prototip govorečega računalnika](#)

UVODNIK: Saj ni res pa je

Spoštovane bralke in bralci,

Tokrat bom zelo kratek. Preberite si prispevke v tej številki in morda boste tudi sami presenečeni in pretreseni. V tej številki so prispevki, ki izražajo različne ekstreme. Od neverjetnega "kaj vse je možno", do neverjetnega "kaj vse je nemogoče". V dobi v kateri živimo lahko tako rekoč vsak ne glede na vid potuje po svetu, kupuje izdelke iz domače sobe za računalnikom iz celega sveta, ne more pa na glas izreči svojega

nezadovoljstva. Absurdno. Zdi se, da se svoboda in vpliv večata, nekateri pa opozarjajo na to, da se hkrati manjša. Preberite in presodite sami.
S tem namenom sem si dovolil objaviti članek v rubriki "oglasna deska", ki je prispel v uredništvo pod psevdonimom Severnica.

Želim vam lepe trenutke ob branju,

Odgovorni urednik
Marino Kačič

[Na kazalo](#)

AVTOPORTRET: Metka Pavšič
"DA LE NE BI ZMANJKALO ČASA"

Potovanja, svoboda, optimizem, komunikativnost, čut za pravičnost in nenehna stremjenja k presežnemu so lastnosti, ki jih boste našli v vsakem povprečnem horoskopovem opisu strelca. Upala bi si trditi, vsaj zame, da stvar ni ustreljena ravno mimo.

Prepotovala sem kar nekaj dežel, imam širok krog znancev in prijateljev in veliko zelo različnih dejavnosti, ki mi izpolnjujejo življenje. V veliki meri pa mi je življenje krojilo dejstvo, da sem od rojstva močno slabovidna, zdaj praktično slepa. Skorajda ne pomislim več na to, kako bi bilo če...

Na to me sem in tja spomnijo ljudje. Lahko rečem, da sem se v letih velikih osebnih prizadevanj in podpore okolice naučila s to svojo ne ravno prijetno spremljevalko kar dobro shajati. A še vedno marsikdaj ni in sploh ni bilo lahko. Prehodila sem običajno pot slabovidnega človeka moje generacije. Preden sem vstopila v šolo so me na slab vid najpogosteje opozarjala hudo obtolčena kolena in prijatelji, ki so v otroških bojih sem in tja komu zavpili naj pazi na moje oči. V prvem razredu, ki sem ga obiskovala v domačem kraju so se pričele prve, zares boleče izkušnje. Čutila sem, da nekaj ni v redu, da sem drugačna, da marsičesa ne zmorem. In pričelo se je moje silno prizadevanje, seveda neuspešno, da bi prikrila svoje težave. Izmišljala sem si svoje račune, delala svoje nareke. Kako brezmejna je lahko iznajdljivost otroka v želji, da bi bil enak, da bi bil sprejet. Osnovno šolanje sem zaključila v ljubljanskem Zavodu. Za tiste čase najboljša rešitev. Morda tudi zato, ker je bilo v tistih časih nekako

moderno, sem bila usmerjena na Srednjo zdravstveno šolo v Ljubljani. Spet težke izkušnje prilagajanja, iskanja novih možnosti. Vsemu se je pridružila še mladost, ki samo po sebi ni enostavno obdobje. Kaj sedaj. O tihi želji, da bi študirala dramsko igro si še razmišljati nisem upala, ker je bilo potrebno pri vpisu priložiti zdravniško potrdilo o popolnem sluhu in vidu. Mladostniškimi željam se je pridružila realnost in nastal je kompromis. Študirati socialno delo je bila moja dobra odločitev, ki je nisem nikdar obžalovala. Po srednji šoli sem bila leto dni zaposlena v pralnici in likalnici naše psihiatrične bolnišnice, kjer sem vse srednješolsko obdobje opravljala počitniško delo. Izkušnja naporega fizičnega dela, nizkih plač in odnosa ljudi, ki ti dajo vedeti, da si zadnji v vrsti mi je podarila spoštovanje do vsakovrstnega dela in človeka, ki ga opravlja.

Čas študija je bil zame čas odprtosti, čas srečevanja novih ljudi, čas, ko si bil povsem prepričan, da boš spremenil svet in to že v naslednjem trenutku. Pa sem se morala kmalu prizemljiti. Prišlo je pripravništvo in z njim povezane prve, resne težave v zvezi z delom. Nisem bila mobilna, težko sem si zapisovala stvari, dvomi ljudi in same sebe. Kje iskati poklicne možnosti, kako se lotiti premagovanja ovir... Vsem vprašanjem pa se je pridružilo še hitro, močno poslabšanje vida. V trenutku sem bila postavljena pred dejstvo, da sem morala obnoviti brajico, se odločiti glede

možnosti gibanja in predvsem srečati se z dejstvom, da to ni le neko trenutno poslabšanje, da je to trajno dejstvo. Postati čim manj odvisna je bila moja velika želja, a za njeno uresničitev je bilo treba kaj storiti. Sčasoma sem postrgala na kupček vso preostalo voljo in pogum, prišli pa so mi nasproti tudi ljudje, ki so me v tem prizadevanju podprli. In nadaljevala sem s študijem. Čas visokošolskega študija mi je prinesel tudi nove možnosti vključevanja v delo. Pridružila sem se usposabljanju prostovoljcev za vodenje skupin starih ljudi za samopomoč, pričela sem z delom v kozmetičnem salonu in se na ta način preživljala, prostovoljno delo z mladimi... In glej, tudi gledališče in glasba sta me poiskala ali pa sem ju našla jaz. NI pomembno. Tu se čutim nekako svoja, petja in recitiranja je vedno polna moja kopalnica, moja kuhinja.

V tem obdobju sem se prvič srečala tudi z računalnikom in informacijsko tehnologijo. Bila sem ena izmed treh, ki ji je Lyons club Nova Gorica podaril računalniško opremo. Hvaležnosti se je pridružil tudi strah pred neznanim. Se bom tega sploh sposobna naučiti, sem se spraševala. In res mi učenje ni šlo lahko od rok. Morda tudi zato, ker sem še vedno močno vizualen človek. V začetku sem se morala presneto siliti, da sem sploh sedla za to škatlo. A počasi, s potrpežljivostjo učiteljev, vzpodbujanjem prijateljev, ki jim gre to bolje od rok, in jasno svojo vztrajnostjo, se je vse skupaj nekako sestavilo tako, da doživljam računalnik in z njim povezane možnosti kot dobrega zaveznika. Pravzaprav si ne morem več predstavljati ne dela, ne osebnega življenja brez njega. Dela, ki ga opravljam v Domu upokojencev Ildrija pravzaprav ne bi mogla opravljati brez računalnika, koliko dogovorov, koliko poti je prihranjenih, koliko dopisov narejenih od doma. Mnoga znanstva in prijateljstva bi zamrla, če bi bila vezana le na občasna srečanja ali telefonske razgovore. Tako pa elektronska pošta poskrbi, da ohranjamo stike. Pa še ceneje je. Pa ne le služba, tudi hobiji so dobili drugačno razsežnost. Nikdar ne bi sodelovala v londonskem musiclu, če se ne bi bilo možno dogovarjati za sodelovanje po elektronski pošti, koliko gledaliških tekstov imam v elektronski obliki, ne bi poletela s padalom, ker do te informacije sploh ne bi prišla, vodenje evidence nastopov bi bila prava mora in še in še. Nisem nek ekspert, sem se pa usposobila do te mere, da mi računalnik zares služi, zavedam sem, da bi mi lahko še bolj, če bi se zavzela. A zdaj ne čutim več odpora do njega, vem, da sem se sposobna prilagoditi novotarijam in navsezadnje povprašam tiste, ki to znajo in radi povedo.

Preden sem se zaposlila, sem zamenjala računalniško opremo. Zdelo se mi je prav, da podarjeno opremo vrnem našemu društvu, če imam sama možnosti dobiti nekaj sredstev Zavoda za zaposlovanje. In res sem skupaj z zavodom in številnimi donatorji prišla do novega Brajevega zaslona. Želela bi si kupiti tudi prenosni računalnik, , želela bi si... veliko je želja in stvari, ki bi si jih potihoma ali naglas želela v življenju. Da le ne bi zmanjkalo časa in zagretosti za njihovo uresničitev.

[Na kazalo](#)

INTEGRACIJA: MISLI OB POUČEVANJU SLEPE DEKLICE V REDNI OSNOVNI ŠOLI

Avtorica: Nataša Savić, prof. razrednega pouka na OS Senožeče

Ubesediti vse, kar v resnici doživljam ob poučevanju slepe deklice, je težko, saj se mi je vsak dan, v štirih šolskih letih, zgodilo kaj lepega, veselega in beleženja vrednih dogodkov. Z mano bi se zagotovo strinjale še ostale učiteljice na podružnični šoli v Senožečah, ki so imele možnost delati s slepo deklico. Občutki med nami učiteljicami pa so ob sprejetju deklice bili bolj mešani. Na nek način nas je učiteljice

integracija zagotovo mikala in zanimala, hkrati pa nas je mučila cela vrsta vprašanj, kot so:

- ali znamo,
- ali zmoremo,
- kako organizirati delo,
- kako s slepo deklico komunicirati,
- ali bo uspešna...

saj za delo s slepimi učenci takrat nismo bile pripravljene, kar je pogojeno z izobraževanjem za pedagoški poklic, ki ni (žal tudi sedaj) vključevalo pridobivanja specialnih znanj za poučevanje slepih učencev. Šele z vključitvijo slepe deklice v 1. razred redne osnovne šole smo učiteljice same morale poskrbeti za pridobitev manjkajočih, specialnih znanj. K sreči pa smo senožeške učiteljice zaposlene na taki šoli, ki ima za tovrstno izobraževanje posluh, zato nam je ravnateljica omogočila obiskovanje začetnega in nadaljevalnega tečaja na Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Seveda pa je večji del pripravljenosti na takšno delo ostalo na nas učiteljicah samih.

Zgoraj omenjenih vprašanj tudi nam ni zmanjkalo, in še dandanes se včasih znova porajajo. A na srečo smo se vse kolegice dobro ujele in smo se skupaj dobesedno zakopale v delo. V začetku pridobljeni strahovi so danes bolj kot ne razblinjeni v celoti in naša nevednost ni več kot slepota, ki jo omenja Shakespeare (»Edina slepota je neznanje.«). Prav s skupnimi močmi smo začele razvijati model integracije, ki se je za enkrat pokazal za dobrega in uspešnega in kot kaže ga z veseljem posnemajo tudi na osnovnih šolah v Jurovskem Dolu in v Gotovljah.

Delo z deklico nas je obogatilo z neprecenljivimi izkušnjami. Nehote so se izkušnje dotaknile vseh na šoli: učiteljev, učencev, nepedagoških delavcev, staršev... Vsi smo z deklico vzpostavili pristen stik. Občudovati smo začeli zavzetost do dela nekoga, ki je drugačen. Tako smo se vsi skupaj pravzaprav začeli zavedati, da je v našem kraju droben biser, ki mu pomagamo, da bo s pomočjo svojih velikih potencialnih sposobnosti nekega dne zelo dragocen.

Tudi drobna bitja – kot so deklličini sošolci, imajo srečo, da se bodo naučili živeti z nekom, ki jim je, kljub svoji posebnosti, tako podoben.

Toda to učiteljem ne sme biti nikoli dovolj. Same se s tem tudi še nismo zadovoljile. Od deklice, predvsem pa od sebe pričakujemo še mnogo.

Lepo je, če se človek lahko pohvali z izrednimi rezultati, toda vsem učiteljem polagam na srce: nihče od nas ne opravlja samo službe, - zato so takšni rezultati možni. Zato nikdar ne pričakujemo, da se bo naš delavnik začel ob 8. in končal ob 14. Še zdaleč ne. Na slepega otroka, ki ga imamo v razredu, moramo neprestano misliti. Učitelji nikdar ne smemo pozabiti nanj z mislijo, češ da bomo njemu že kaj drugega ponudili.

Ravno obratno. Vedno moramo delo predvideti tako, da najprej pomislimo na to, kako bo to slep učenec delal. Šele nato bomo tako učitelji, kot starši in učenec sam, ponosni na svoje delo, kajti smisel integracije je predvsem v tem, da otroku poskusimo omogočiti živeti življenje, kot ga živijo njegovi vrstniki.

Toda zagotovo je učitelju lepo pri srcu, če začuti, da ga starši pri svojem delu podpirajo, spodbujajo in tudi pohvalijo. Sicer pa večjega plačila kot je jutranji otrokov nasmeh in prijazen pozdrav za lep dan, ni.

Kaj pa slabi dnevi? O teh ne manjka nikjer. Zgodi se, da človek ni z vsem zadovoljen in prav je tako.

Tudi me smo se večkrat zbale, da deklici

nismo ponudile vsega, kar bi lahko. Toda nič za to. Je pač eden izmed slabih dni. Šele, ko bo minilo osemletno izobraževanje, bomo lahko pogledali nazaj in si rekli, to je bilo dobro, to slabo. Zaenkrat pa je najbolje zaupati vase.

Z učiteljicami na senožeški šoli smo velikokrat razmišljale o naši oceni. Čudno je, če temu sploh lahko tako rečemo, da naša ocena niha. Vsak

dan sproti smo se skušale pogovoriti, kaj nam je dan dobrega prinesel. In kaj smo ugotovljale? Vsak dan manj. To pripisujemo temu, da smo do

sebe zelo zahtevne. Želimo premakniti svet, a ga ne moremo. Želele smo nuditi deklici to, kar še nikomur ni uspelo. Kaj to pravzaprav je, še

same ne vemo. Zagotovo pa vemo, da je še mnogo takih stvari, ki bi se jih dalo premakniti na bolje. Integracija je velika neraziskana uganka. Srečo smo imele, da so nam jo teoretiki na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport dovolili reševati. Zato te sreče ne bodo iz rok izpuštile niti učiteljice predmetne stopnje na OŠ dr. Bogomirja Magajne v Divači, kjer bo deklica septembra nadaljevala šolanje in kjer je že skoraj vse pripravljeno, da se bo deklica počutila tako kot v Senožecah. Tu je zopet potrebno poudariti, kako zelo je vodstvo naše šole pripomoglo, da so učitelji z delom s slepim otrokom seznanjeni. Vsem učiteljem so namreč omogočili hospitacijske nastope v četrtem razredu ter redno, sprotno pomoč bom učiteljem nudila še sama, saj bom deklico spremljala še naprej skozi 5 ur dodatne strokovne pomoči. Poskusite tudi vi, spoštovani učitelji, ki berete ta članek. Seveda je pri takem šolanju potrebno sprejeti težave, ki pridejo kot neizogibni del življenja, a pred temi je potrebno dvigniti glavo in jim reči močnejši smo kot ve, ne morete nas premagati. Pa bo šlo. Ne bojte se počasnega napredovanja, bojte se, da bi se ustavili. Starši, prepričajte učitelje, da ima tudi vaš otrok pravico izkusiti šolanje med sošolci, ki si upajo biti z drugačnimi, čeprav po srcu enakimi vrstniki. To pa ne bo le enostranska korist, šlo bo za življenjsko zbiranje neprecenljivih izkušenj na nezaveden način. Otrok prav gotovo ne bo težko prepričati, da vašega otroka ne bi sprejeli medse. Toda pri tem, spoštovani starši, imate poleg učitelja veliko vlogo tudi vi. Nikar ne pomilujte svojega otroka, ne dovolite mu, da bi začutil, da njemu nekaterih stvari, ki jih od njih lahko zahtevamo, ne bi bilo treba storiti. V razredu naj bo otrok enakovreden ostalim. Pa saj je to tudi smisel integracije, mar ne?

Da pa ne bi bile vse besede preveč lepo zapisane, moram opozoriti na nekaj težav, na katere sem ob štiriletnemu poučevanju deklice naletela še sama. Mogoče to niso bile ravno težave, sem jih pa občutila kot kamen spotike na prehojeni poti. Naj na začetku pričnem pri pripomočkih, ki jih slepi potrebujejo za svoje delo. Kako naj učitelj otroku v popoldanskem času vzame brajev stroj, da ima s tem omogočeno prilagoditev učnih listov v brajevo pisavo, če pa stroj otrok potrebuje tudi doma? Kako naj Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani vsakemu izmed učiteljev posodi brajev stroj, če pa strojev primanjkuje? Enako je z učbeniki in delovnimi zvezki. Veliko več je otrok, ki prilagojeno gradivo potrebujejo, gradiva pa primanjkuje. Kje se zatika? Na to je na posvetu, ki ga je naša šola organizirala v lanskem šolskem letu skušala opozoriti tudi ravnateljica Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. Če nadaljujem, naj omenim težave, ki smo jih imeli pri pripravi učbenikov in delovnih zvezkov. Za učence devetletne šole je na Zavodu za slepe res že poskrbljeno, a v rednih šolah imamo tudi še osemletni program, za katerega pa ni sredstev, ko govorimo o prepisu v brajevo pisavo. Sama sem se že znašla, ko sem učno gradivo prepisovala na brajev stroj, lahko pa bi bilo to lažje, če bi mi bilo vsako leto omogočeno tiskanje v brajevem zapisu brez strahu, da bi za to kdo od odgovornih izvedel. To dandanes ni potrebno, ker ima deklica računalnik z brajevo vrstico, a tudi tu ni vse kot mora biti. Samo na matematične znake, ki še vedno niso dogovorjeni in enotni za vse slepe učence v Sloveniji bi rada opozorila. A tudi o tem je bilo na posvetu veliko govora. Ne smem pa pozabiti tudi na pomanjkanje pomoči defektologov v Sloveniji, za kar so učenci integrirani v redne šole osiromašeni. Kdo pa je kriv temu, da omenjenih strokovnih delavcev primanjkuje. Glede na to, da sem se tudi sama skušala v tej smeri izobraževati, a mi je bilo šolanje onemogočeno, ker sem profesorica razrednega pouka, presodite, dragi bralci, sami. Pa še je takih stvari, na katere bi želela opozoriti, a bom na tej točki zaključila svoje razmišljanje in mogoče o tem spregovorila v kaki izmed naslednjih števil. Zato se bom raje vrnila k pozitivnejšemu delu tega razmišljanja in dodala: »Pravijo, da so samo tri stvari neskončne: zvezdno nebo, morje s svojimi kapljami vode in srce v solzah.«

Sama dodajam k tem trem stvarim še srečo, ki jo imamo učitelji OŠ dr. Bogomirja Magajne v Divači pod odličnim vodstvom ravnateljice Damijane Gustinčič, da smo dobili tako deklico, ki nam je vsem odprla oči in nam pokazala, da so na svetu še kakšne drugačne, bolj lepe želje, kot si jih videči včasih želimo. In te so: »Najbolj si želim, da bi kdaj videla metulja.« To je želja, ki jo je lansko leto zapisala slepa deklica. Sama pa k temu dodajam: »Želim si, da bi si vsi tako zelo prizadevali, da bi deklica kdaj videla metulja, kot si za to prizadevam tudi sama.«

[Na kazalo](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: NOVA ZELANDIJA 1. del

Avtorica: Manja Cevc

Urednica rubrike: Metka Pavšič

Leto dni pred potovanjem sva se z Marjano odločili, da le uresničiva del najinih sanj in obiščeva eno izmed najlepših dežel sveta, NOVO ZELANDIJO. Zaradi velike razdalje sva boječe, a močno upali, da se nama le uresniči ta želja, ki je bila že dolgo zakopana na dnu srca. Uresničila se je v začetku decembra 2003. Potovanje je trajalo mesec dni. Vse skupaj se je začelo na Brniškem letališču, od koder sva 1 uro leteli v Zurich, pot nadaljevali 11 ur do Seula in od tam naju je ločilo še dobrih deset zračnih ur do Aucklanda, največjega mesta v Novi Zelandiji. Nova Zelandija je 13 krat večja od Slovenije. Sestavljata jo severni in južni otok, ki ju ločuje 32 km Cookove ožine. Vzhodna obala leži ob Pacifiku, zahodna ob Tasmanskem morju. Prvotni naseljenci so na Novo Zelandijo prispeli s kanuji iz polinezijskih otokov okrog 8. stoletja in se naselili po celi deželi. Ker so že od daleč nad pogorjem novozelandskih Alp opazili oblake, so deželo poimenovali AOTEAROA - DEŽELA DOLGEGA BELEGA OBLAKA. Prispeli sva v Auckland, ki leži v severnem delu severnega otoka in sva se iz zime v enem dnevu znašli na začetku poletja in preskočili 12 ur. Sprememba ni bila prav nič boleča. Prva naloga je bila najem avtomobila, ki naj bi nama služil tudi za nočitve. Ravno v času plačevanja pologa za avto s kreditno kartico je bila v Sloveniji napaka v sistemu in pošteno sva se tresli. K sreči nama je uslužbenka zaupala in sprejela gotovino za najem avtomobila po severnem otoku. Naslednji korak pa je bil težek za Marjano in to sem tudi sama dobro občutila. Nova Zelandija je bila do leta 1947 angleška kolonija, zato tam vozijo po levi. Prvi kilometri so bili previdni in počasi izvedeni, vendar se je Marjana hitro privadila novim razmeram.

Odpravili sva se na severozahodni del severnega otoka v naselje Waitangi, kjer so Maori 1840 podpisali sporazum z belci, ki je Maorom dajal enake pravice kot vsem ostalim državljanom Britanskega imperija. 45 maorskih vladarjev se je s svojim podpisom strinjalo, da pride Nova Zelandija pod okrilje britanske kraljice. Sporazum so žal hitro začeli razlagati vsak po svoje. Spori o tem katera stran je kaj pridobila ali izgubila, se vlečejo še danes. Na tem mestu je ohranjena hiša, v kateri so podpisali sporazum in tu je postavljen tudi spomenik. Vse skupaj sameva in je videti precej zapuščeno in odmaknjeno. Kar čutiti je, da sporazum nima prave veljave. Od tu sva se napotili proti najbolj severni točki severnega otoka Cape Reinga, do katerega prideš edino po Ninety mile Beach. Cape Reinga je po verovanjih Maorov sveti kraj, duše mrtvih potujejo po Nynety mile Beach do Cape Reinga, kjer naj bi se ločile od mrtvih. Tu se srečata tudi Pacifik - ženska energija - in Tasmansko morje, ki predstavlja moško energijo in se prelivata v eno. Iz mesta Kaitaia so organizirani vsakodnevni izleti z avtobusi. Za vožnjo po Ninety mile Beach

moraš dobro poznati čas plime in oseke, sicer lahko ostaneš v vodi. Nekaj časa smo se res z avtobusom peljali prav po plaži. Večkrat sem si ponovila, da tu ni mej, res je vse mogoče. Imeli smo kraljevskega šoferja, ki nam je pel maorske pesmi, pripovedoval o krajih, ki smo jih prevozili, prigradah in nevarnostih na poti, delal malico, vmes opral avtobus, poleg vsega je bil dobre volje in vsakomur na razpolago za vprašanja. Kako lahko nekdo toliko ponudi? Kar težko sva se poslovili od neverjetnega človeka. V mestu Kaitiā naju je razveselila tabla z napisom v angleškem, maorskem in hrvaškem jeziku. Izvedeli sva, da imajo v bližini Dalmatinci svojo skupnost, žal nisva nobenega srečali. Od tu sva se po zahodni obali spustili kakih 200 km južno in si ogledali mogočne kavčukovce, stare tudi 2000 let in več. Drevesa imajo imena in tudi legende. Maori so naravi pripisovali božansko moč, tako naj bi bil najbolj mogočni kavčukovec razlog, da sta se ločila mati zemlja in nebo in tako omogočil nastanek življenja na zemlji. Južno od Aucklanda, v osrednjem delu severnega otoka, sva se ustavili v enem izmed svetovno najbolj koncentriranih geotermalnih področij in sedežu maorske kulture v Rotorua. Gejzirji, brbotajoče blato in oživljanje maorske kulture so značilni za to področje. Vonj po gnilih jajcih pa je eden od znakov, da si na pravi poti. Ogledali sva si nekaj lepo urejenih parkov in se počutili kot na drugem planetu. Pokrajina je čisto drugačna. Iz majhnih jezer, ki so kraterji manjših vulkanov, se je kadilo in brbotalo, vse skupaj je obkrožala sivina peska, a že nekaj metrov stran se je bohotalo bujno rastje. Jezerca so različnih barv. Na njihovo barvo vpliva podlaga tal. Večinoma so strupena. Tu sem prvič v živo videla bruhati gejzir. Znana sta dva. Pohutu gejzir, bruha 1-krat na 30 minut. Leta 2000 je bruhal kar 329 dni zaporedoma, v maorskem jeziku Pohutu pomeni pljuskajoč. Drugi znani je Lady Knox gejzir in mu pravijo skoraj 100 % gospa. Na površje pride vsak dan ob 10 uri in 15 minut in bruha 15 metrov visoko. Pod mogočno gospo pa je 27.000 litrov velik rezervat. Več kot je padavin dlje lahko občudujemo njeno moč. Vse te naravne danosti so Maore prepričale, da so naselili to področje. V enem izmed parkov sva si privoščili tudi večer, v katerem so nam Maori predstavili svojo kulturo, veččine in njihove tradicionalne jedi. Zbralo se nas je 40 iz vsega sveta. Znotraj naše skupine smo izbrali vodjo, ki nas je vodil. Ko smo se približali maorski vasi, so sprva zaplesali njihov vojni Haka ples, iz katerega je bilo moč videti bojevitost in spretnosti vihtenja borilnih orodij. V maorskem jeziku so vzpostavili stik z našim vodjem in nas sprejeli. Povabili so nas v hišo srečevanj, ki je za njih poseben kraj. Verjamejo, da je tu prisoten duh prednikov in bogov. Hišo krasijo čudovite rezbarije, kar je tudi umetnost Maorov. V hiši srečevanj so Maori odločali o vseh pomembnih stvareh. Vsi v skupini smo iz spoštovanja bosu stopili v prostor. Predstavili so nam nekaj iger in njihovih lepih spevov. Večer smo zaključili z večerjo, kjer so nam ponudili v naravni pečici - v zemlji pečen sladek krompir, kuhano zelje, školjke in meso. Prelep je občutek, ko deliš popotniške utrinke z ljudmi vseh mogočih narodnosti. Kako majhen je lahko svet. Po slovesni večerji sva prespali malo manj luksuzno - v avtu. Pot naju je peljala še bolj južno v mesto Taupo, ki leži ob istoimenskem največjem novozelandskem jezeru (606 km²), ki je krater mogočnega vulkana. Pred 2000 leti naj bi se zgodila huda eksplozija. Rdeč prah, ki se je dvignil ob tem, so videli celo na Kitajskem. Vulkan je še delujoč. Tu sva si v manjših toplicah privoščili savno in žal pozabili tudi na prižgane luči avtomobila, ki 3 ure kasneje ni hotel vžgati. Na parkirišču so samevali le še trije avtomobili in prosili sva za pomoč. K sreči sva naleteli na par doma prav iz tistega kraja. Priskrbela sta nama kable. Ker sta bila zgrožena, da bova prespali v avtu, sta naju povabila k sebi. Izvedeli sva da se Novozelandci selijo povprečno 7-krat v življenju in da je kampiranje najbolj pogosta oblika počitnic. Zelo so povezani z naravo in čuti se njihova preprostost, širina in odprtost, prav taka je tudi

dežela. Tokrat sva imeli v prikolici vsaka svojo posteljo in po 4 nočeh sva udobno spali. Drugo jutro pa sva se odpravili še 60 km južno v Tongariro national park, kjer poteka tektonska prelomnica, na kateri so trije vulkani Tongariro (1968 m), Ngauruhoe (2297 m) in Ruapehu (2797 m). Želeli sva videti krater vsaj enega od treh vulkanov. Izbrali sva Ngauruhoe in jo šele ob dvanajstih mahnili na vulkan, misleč da bova to opravili brez napora. Po kakšni uri hoje sva ugotovili, da nama bo to vzelo precej več časa in tudi pot je postajala vedno bolj naporna. Kmalu me je zagrabila panika, ker nisva imeli zadosti tekočine za vroč dan. Začel se je boj s strahovi, kaj če kje obstaneva, pohodnikov je bilo zelo malo. Noge so se udirale v pesek kot bi hodili po snegu. Vode nama je zmanjkalo, jabolk tudi in če ne bi videli nekaj plah snega ob vrhu, bi kar obrnili, tako pa sva s trmo prilezli na vrh dva tisočaka. Za nagrado sva uživali na toplih kamnih, se odžejali s snegom in se razgledovali po vulkanski pokrajini z jezerom v daljavi. Krater vulkana je bil podoben vrtači, pokrit s snegom in nekaj črnimi plastmi. Vseskozi je v tej pokrajini prisoten pritajen mir, kar čuti se podtalno delovanje. Leta 1997 je zadnji bruhal Ruapehu. Naslednji dan sva se odpravili na zahodno obalo severnega otoka v Egmont national park, ki je znan po mogočnem vulkanu Taranaki, na katerem zaradi vremenskih razmer izgubi življenje precej drznih turistov. Vreme na Novi Zelandiji je zelo spremenljivo in ravno na tem predelu je precej padavin. Vulkan je tik ob Tasmanskem morju in v lepem vremenu mora biti čudovit razgled. Tu sva bili dva dni v dežju. Seveda naju to ni ustavilo, ogledali sva si Dowsonove slapove. Bili sva čisto premočeni. Kljub vsemu je bil užitek v bujnem gozdu, katerega steze so se med deževjem spremenile v potočke. Nastanili sva se v prijetnem mestecu Stradford, ki se nama je zelo prikupilo. V hostlu so bili zelo prijazni, spoznali sva starejšega gospoda iz Anglije, ki si je vzel 4 do 5 mesecev za potepanje po obeh otokih in to sam. Kar težko sva po dveh dneh zapustili to prijetno okolje toplih odnosov in se odpravili 500 km južno v glavno mesto Wellington, ki leži na dnu severnega otoka. Je prijetno mesto, meni osebno bolj všeč kot veliki Auckland, šteje okrog 215.000 prebivalcev. Najbolj atraktiven za turiste je muzej TePapa, ki prikazuje vse o Novi Zelandiji. Tu pa sva se vkrcali na ladjo za južni otok, kjer se nama je odprl popolnoma nov svet. Južni otok naj bi bil podoben Sloveniji in po pripovedovanju še lepši. Zapuščali sva obalo severnega otoka, ki je bila gosto posejana s hišicami in se bližali novi celini in novim dogodivščinam naproti.

Se nadaljuje

[Na kazalo](#)

UPORABNI SPLET: SPLETNO NAKUPOVANJE

Avtor in sodelavec: Davor Krajec

Število uporabnikov interneta v Sloveniji vztrajno narašča. Kmalu bo presežena meja 40 % celotnega prebivalstva. Ta podatek nas uvršča v zlato sredino glede na evropsko povprečje.

Dobička željni trgovci pa ob takih vzpodbudnih podatkih ne sedijo križem rok. Vsak dan smo priča novim in novim spletnim nakupovalnim središčem. Več nakupovalnih središč pomeni več izbire in nižje cene. Zadnje je posebej privlačen faktor za potrošnika. Velikokrat pa so spletni reklamni panoji prava nadloga, ki nas ovira pri vsakodnevni uporabi spleta.

Spletno nakupovanje pomeni tudi ogromen korak naprej pri preseganju ovir s katerimi se srečujemo slepi in slabovidni uporabniki. Saj poznate situacije ko je potrebno spraševati in prositi druge, če nam pomagajo ali pa ko moramo z lupo brati cene, kaj šele iskati cifro na tehtnici za sadje. Na vse to lahko pozabimo. S pomočjo računalnika povezanega v splet je dandanes mogoče kupiti praktično vse. Ni nam potrebno več zgubljeni časa z običajnim nakupovanjem, ker lahko z nekaj kliki to opravimo kar iz domačega naslonjača.

Preden zares opravimo nakup preko spleta pa se moramo seznaniti z nekaj pomembnimi pojmi.

SSL

Za varen nakup v vseh sodobnih spletnih nakupovalnih središčih skrbi SSL (Secure Sockets Layer), ki skrbi za varen prenos podatkov ob izvedbi nakupa. Podatki so šifrirani s 128 bitnim ključem, ki poenostavljeno rečeno deluje tako, da so podatki neberljivi vsem razen spletni trgovini preko katere opravljate nakup. SSL pa zagotavlja 100 %-no avtentičnost posamezne spletne trgovine.

Cookies – PIŠKOTKI

Vsebujejo informacijo o vašem obisku spletnih strani. Na vaš računalnik se ob obisku spletne strani namesti piškotek (datoteka), ki po eni strani skrbi za enostavnost in hitrost, po drugi strani pa predstavlja vdiranje v zasebnost. Konkretno vsebuje ime vašega računalnika (IP številka), ime obiskane strani, ura in datum obiska. Na podlagi teh informacij je mogoče zbrati veliko podatkov o vašem računalniku in o vaših obiskih spletnih strani. S piškotki seveda lahko sami upravljamo. Vzemimo za primer spletno trgovsko center Mercator, kjer uporabljajo dve vrsti piškotkov:

- vezani na sejo – uporabniku se ob obisku in prijavi na stran prikažejo podatki prilagojeni njegovim dosedanjim nakupom
- piškotki s tveganjem – namenjeni so sledenju uporabnika

Mesečno si sigurno vsakdo od nas vzame čas in nabavi najbolj nujna živila (moka, sladkor, olje, mleko...). Spet bomo tovorili! Ali pa tudi ne, če se odločimo za nakup npr. pri »najboljšem sosedu«, ki nam zelene artikle dostavi na dom.

Spletno trgovsko središče Mercator nam ponuja preko 4.500 izdelkov, ki nam jih dostavijo na dom. To prednost lahko izkoristite tisti, ki ste doma v Ljubljani ali Mariboru. Cene so tudi malce nižje kot običajno. Ob nakupu nad 15.000 SIT pa vam naročene artikle dostavijo brezplačno. Sicer pa vas dostava stane 800 SIT.

Za enkrat spletna stran nima nobenih posebnih prilagoditev za slepe in slabovidne uporabnike. Potrebno je uporabiti Zoom Text ali pa Jaws. Sama struktura strani je sodobno zasnovana in nam omogoča hiter dostop do zelenih artiklov.

Spletni naslov: <http://www.mercator.si>

Za pomoč pri nakupu so vam na voljo preko:

E-naslov: internet.trgovina@mercator.si

Telefon: 01/ 560 1119 (od pon. do pet. med 9:00 in 14:00)

Domače knjigarne

Obisk knjigarne za našo populacijo predstavlja veliko oviro. Ne vidimo, ponovno smo prepuščeni na milost in nemilost prodajalcev. Lahko pa stvari poenostavimo in npr. zeleno knjigo naročim kar preko spleta.

Največje domače knjigarne so dostopne na spodnjih naslovih.

Mladinska knjiga:

Predstavlja pravi portal. Ponudba je ogromna. Za nakup se je potrebno registrirati tako kot v vseh spletnih trgovinah. Naročene artikle v vrednosti nad 2.900,00 SIT vam dostavijo brezplačno. Za nakup nad 20.000,00 SIT vam ponujajo dodatnih 5 % popusta. Med načini plačila omogočajo tudi plačilo preko NLB Klik. Zelo uporabno! Sam sem kupil že več knjig in s storitvami sem bil zelo zadovoljen, predvsem hitra dostava. Vsak nakup se vam ovrednoti z emkicami. Ko dosežete določeno število emkic vam priznajo dodatne popuste. Vsekakor vredno obiska. Vsi starši pa lahko na enem mestu kupijo vse učbenike za osemletko in devetletko.

Slogan strani: KNJIGO MIMO VRSTE, POTREBUJETE LE PRSTE!

Spletni naslov: <http://www.emka.si/>

Za pomoč pri nakupu lahko izpolnite obrazec z vašim vprašanjem in ga direktno pošljete preko spleta. Vsak delavnik v dopoldanskem času pa jih lahko tudi pokličete na telefon 01/ 241 31 02.

Vsebino podobno kot na spletni strani Mladinske knjige lahko najdete tudi na naslovu DZS <http://www.dzs.si>.

Cankarjeva založba je z 23.06.2004 postala del Mladinske knjige. Njihov spletni naslov je <http://www.cankarjeva-z.si>

Vsem računalniškim zanesenjakom pa vsekakor priporočam obisk specializirane spletne knjigarne Pasadena. Prepriča pestra izbira tuje in slovenske računalniške literature. Najdejo se pa tudi priročniki za področje ekonomije in prava. Vsi člani kluba Pasadena imajo/mo pri vsakem nakupu popust. Poleg knjig pa je moč kupiti tudi žepne računalnike in Sony digitalne fotoaparate.

Spletni naslov knjigarne je <http://www.pasadena.si>

Vsakemu sta poznana Neckermann in Quelle po kataloški prodaji. Če se vam ne da izpolnjevati naročilnic in leteti na pošto potem se odpravite na elektronski različici katalogov. Po včlanitvi le napolnite svojo nakupovalno košarico in stvari so naročene.

Spletna stran Neckermann: <http://www.necermann.si>

Spletna stran Quelle: <http://www.Quelle.si>

TV prodaja TOPSHOP: <http://www.topshop.si>

Ste ravno ugotovili, da bi vam koristilo dodatnih 256 MB spomina? Tudi to je mogoče enostavno naročiti preko spleta. Nakupu računalnika in računalniških komponent je v slovenskem spletu namenjeno ogromno spletnih trgovin. Spodnji naslovi so vsekakor vredni obiska. Ne pozabite primerjati cene, saj je mogoče, da se določen izdelek v ceni močno razlikuje.

<http://www.ena.com> -spletna trgovina podjetja Gambi Trade d.o.o.

<http://www.com-shop.com> - spletna trgovina podjetja Comtron.d.o.o.

<http://www.nakupi.net> - spletna trgovina podjetja K-Net d.o.o.

<http://www.nakupovanje.net> - spletna trgovina podjetja Adam računalniški inženiring d.o.o.

<http://www.mimovrste.domenca.com> - spletna trgovina podjetja TI d.o.o.

Seznam petih spletnih trgovin sem izbral po lastni izbiri. V večini trgovin sem že vsaj enkrat nakupoval in zagotavljam vam, da zgljedno opravljajo svoje storitve.

Spletnih nakupovalnih središč je v spletu ogromno. Preden se odločite za nakup v tuji spletni trgovini z uporabo Eurocarda vam priporočam, da do podrobnosti preberete vsa navodila pred nakupom. Ne kupujte na straneh, ki ne podpirajo SSL.

Kot stvaren primer vam lahko predstavim svojo izkušnjo pri nakupu določenega artikla pri spletni trgovini iz Malezije. Od začetka se mi je vse zdelo dokaj rizično. Ampak, ker v Sloveniji artikla, ki sem ga kupoval ni mogoče kupiti mi ni preostalo drugega kot nakup v tujini. Naročilo je potekalo povsem enako kot v slovenskih spletnih trgovinah. Za način plačila sem izbral plačilno kartico Eurocard, ker drugače ne gre. Po enem dnevu sem na e-naslov prejel potrdilo naročila. Super! Hm, čez tri dni mi sporočijo, da zaradi preveritve moje identitete rabijo fotokopijo izpiska od Eurocard kartice. Tudi to sem jim poslal preko e-pošte. V roku dva dni sem dobil pozitiven odgovor o izvedbi mojega naročila. Predstavljaj sem si, da bom čakal najmanj 14 dni na svojo pošiljko. Ne boste verjeli, prejel sem jo v treh dneh. To omogoča FedEx. Ko je pošiljka prispela na Brnik sem dobil klic, ki me je spravil v slabo voljo. Potrebno je bilo obračunati še carinske dajatve, ki pa niso bile nizke. Tako, da se je vrednost nakupa dvignila za 50 EUR. Ampak še vedno je bilo to ceneje kakor, če bi kupil ta artikel v kakšni od evropskih spletnih trgovin.

Ne imejte strahu pred nakupom preko interneta ker vas varuje zakonodaja in sodobna informacijska tehnologija. Pri tem pa še dodajam, da imejte na svojem računalniku nameščen anti spy program, požarni zid in protivirusni program. S temi »varuhi« bo nakup še bolj varen.

V pričujočem članku ste zamen iskali ocene glede prilagoditve strani slepim in slabovidnim.. Nobena od omenjenih ne ponuja posebnih prilagoditev. V prihodnje se bomo morali direktno obrniti na posamezne lastnike spletnih strani in jim predstaviti problematiko. Le upamo lahko, da bodo odprti za naše predloge. Namen članka je predstaviti možnosti kako si lahko olajšamo nakupovanje.

[Na kazalo](#)

DOBRO JE VEDETI: PROGRAM ZA KLICANJE IZ RAČUNALNIKA PO CELEM SVETU

Avtor: Blaž Petrovič

Leta 1999 sem dobil prvi računalnik: Takrat si niti v najbolj drznih sanjah nisem predstavljal, da se bo čez 5 let dalo delati z njim to, kar delam zdaj. Takrat sem si mislil: »Kaj naj jaz z njim počnem pisem ne bom pisal, službe nimam, da bi ga uporabljal saj za kaj drugega kot pisalni stroj pa tako ali tako ni uporaben Pa sem se POSTENO ZMOTIL." Zdaj z njim poslušam glasbo, brskam po internetu, se pogovarjam po internetu, pišem po forumih, se pogovarjam na ircu na različnih kanalih z njim telefoniram po celem svetu in to zastonj. O slednjem bom tudi govoril in sicer o Programu imenovanem Skype.

Moja največja želja je bila, da bi obstajal program s katerim bi se lahko pogovarjal s svojimi najboljšimi prijatelji, bivšimi sošolci in znanci preko interneta in to zastonj. Vedno sem se jezil zaradi previsokih telefonskih računov od kar pa uporabljam kype so tudi ti bistveno nižji. Do

nedavnega sem uporabljal program netmeeting, ki je vgrajen v Windowsih vendar z njim nisem bil zadovoljen. Pri uporabi le tega je zvok popačen, slišijo se odmevi, razne motnje in občuten zamik, kar pa je za sogovornika in tudi zame zelo moteče. Zato sem še vedno vse do zdaj uporabljal telefon dokler nisem našel programa SKYPE, ki je presegel vsa moja pričakovanja. Tako po izredni zvočni kvaliteti kot po preprosti uporabi tudi za nas slepe.

Skype je peer-to-peer program s katerim lahko kličemo po celem svetu z osebnim računalnikom na drug računalnik in to brezplačno. Pogoja sta le dva: imeti moramo stalno internetno povezavo in to kabel ali ADSL. Imeti pa moramo še ustrezno opremo) S tem mislim na zvočno kartico mikrofona in slušalke oziroma zvočnike priporočljiva pa je uporaba kombiniranih slušalk z mikrofonom.

S Skypom lahko kličemo kogar koli, ki ima Skype nameščen na svoj računalnik kar pomeni, da »morata« imeti oba sogovornika stalno povezavo v svet in Skype morata imeti vedno vključen. To nas naj nič ne moti, ker Skype teče v ozadju in je skrit v opravilni vrstici in dokler nas nihče ne kliče oziroma dokler ga ne potrebujemo imamo občutek kot da ga ni. Ampak najprej se zazrimo vsaj malo v zgodovino skypa.

Skype sta naredila Niklas Zennström in Janus Friis uporabnika popularnega programa KaZaA (programa za izmenjevanje datotek). Prejela sta investicijo od Tim Draper, Draper Fisher Jurvetson ePlanet, Index Ventures, Bessemer Venture Partners in Mangrove Capital Partners. Nato so ustanovili globalno podjetje imenovano headquartered ki ima sedež v Luksenburgu imajo pa še druge podružnice po svetu, naprimer v Londonu in soonu na Švedskem. Sprva so bile verzije skypa beta in niso omogočale toliko funkcij kot jih prva uradna verzija 1.1. Ima pa tudi podporo za vse operacijske sisteme.

Instalacija Skypa je primerna tudi za nas slepe saj imamo prijazen vmesnik, ki nam pomaga namestiti skype na naš računalnik. Določimo si kam ga želimo namestiti kakšno povezavo imamo in že je Skype nameščen na naš računalnik. Potem, ko smo Skype namestili se moramo registrirati, kar storimo tako, da gremo v meni File kjer izberemo opcijo Log is a new user. To potrdimo in že imamo na voljo izbiro kaj želimo narediti. Izbiramo med obstoječim uporabnikom to pride prav, ko že imamo uporabniško ime in geslo mi pa se pomaknemo s puščico desno kjer piše new. V vnosna polja za registracijo vpišemo svoje poljubno uporabniško ime in geslo. Naslednji korak je potrditev, da se strinjamo z licenčno pogodbo in s tem smo zaključili postopek registracije.

KAKO KLICATI?

Ko je Skype v stanju pripravljenosti kar pomeni, da če smo on line odpremo meni skype ki ga imamo nameščenega pod programi odpre se nam okno v katerem piše Skype tam preprosto pritisnemo enter in že smo v samem programu. Če želimo nekoga poklicati se s tabulatorjem pomaknemo do vnosnega polja edit. Tam vpišemo ime klicanega in pritisnemo enter. S tem smo sprožili postopek klicanja. V naslednjem trenutku zaslišimo zvonjenje podobno kot pri telefonu. Na drugi strani pa zvonijo računalnik klicanemu (kot so nekoč zvonili stari telefoni na številčnico) kar pomeni, da ima dohodni klic.

Z Jawsom je skypov vmesnik še kar kompatibilen čeprav se ne da videti vseh stvari, ki jih Skype omogoča. Sreča pa je, da omogoča hot key ali hitre tipke in če želimo klic sprejeti, preprosto pritisnemo alt+page up in zveza se uspostavi. Še prej moramo aktivirati hite tipke to storimo tako,

da v meniju file izberemo kartico options in se pomaknemo do kartice keyboard tam označimo opcijo enable hot key. S tem smo vklopili bližnjice ki nam bistveno olajšajo in pohitrijo delo s programom.

Med pogovorom imamo možnost videti s kom se pogovarjamo, kdaj smo ga klicali in koliko časa traja zveza. Ko se pogovorimo pritisnemo escape in zveza se prekine. Če želimo zavrniti klicočega pritisnemo alt+page down in ga zavrnemo. Podobno kot pri prenosnem GSM telefonu, ko pritisnemo rdečo slušalko.

Na hitro si oglejmo menije:

V meniju File lahko določamo med različnimi možnostmi. Lahko si na primer spremenimo status kot na mobilni, da smo nedosegljivi (off) line on line zasedeni itd. Če želimo aktivno uporabljati Skype moramo biti vedno online. Imamo še veliko možnosti na koncu menija file imamo gumb zapri (close) s katerim zapremo program, vendar program še vedno teče v ozadju. V podmeniju options, ki je v meniju File si lahko nastavljamo različna zvonjenja ali zvoke ki jih želimo uporabljati kot zvonjenja. Lahko si vklopimo hitre tipke, ki nam v kombinaciji z jawsom lahko zelo pomagajo. Pa še veliko drugih možnosti imamo.

Na hitro nekaj besed o funkcijah

Skype beleži prejete, zgrešene in klicane uporabnike. Zapomni si datum in uro trajanje klica tako da imamo pregled nad dogodki žal pa je z Jawsom to malo težje saj je potrebna uporaba simulacije Jaws kurzorja. Potem pa kar gre. Skype omogoča konferenčno zvezo kar pomeni, da lahko pokličemo več ljudi hkrati in se z njimi istočasno pogovarjamo. Pri tem pa število klicanih pa ni omejeno. Pokrovitelj konferenčne zveze (to je tisti ki je pričel s konferenčno zvezo) ima popoln pregled nad uporabniki in jih lahko izloči kadar želi.

Najslajše pa sem prihranil za konec. Skype omogoča klicanje po celem svetu v večina držav na stacionarne in na mobilne telefone. Slišati je kar prelepo da bi bilo res vendar je. Ti klici pa žal niso zastoj, so pa izredno poceni. Predvsem pa veliko ceneje kot, če bi uporabljali navaden telefon. Za to storitev je potrebno kupiti kredit od 10 EUR naprej. Plačamo ga na njihovi spletni strani, podobno kot, če bi kupili predplačniško kartico za GSM telefon. Žal pa te opcije še nisem preizkusil, zato vam ne morem zagotoviti kvalitete delovanja.

Kar se mi zdi vredno poudariti je izredna kvaliteta pogovora ki jo skype ponuja pri pogovoru med dvema računalnikoma, neglede na razdaljo. Zaostajanja so zelo redka. Sogovornika slišimo kot bi sedeli z njim za mizo in praktično pozabimo na to da je lahko tudi na tisoče kilometrov stran. Takega programa še nisem do sedaj zasledil. Tudi vam ne bo žal, če ga boste preizkusili!

Oglejte si Skype-jevo domačo spletno stran, kjer boste našli najnovejše informacije o Skypu. Obstaja tudi verzija za dlančnike. Tako imamo možnost klicanja iz terena. Še malo pa nam mobilni ne bodo več potrebni. Včasih se vprašam: "Kam gre ta svet?"

Domača spletna stran skypa www.skype.com

Za dodatne informacije ali podporo me dobite na Skypu pod imenom yugonostalgija.

[Na kazalo](#)

NAMIGI IN NASVETI: Samodejno prilagajanje velikosti dokumenta, Izognite se prijavnemu zaslonu Avtor in sodelavec: Brane But

1. Samodejno prilagajanje velikosti dokumenta

Zagotovo ste že kdaj napisali kakšen tekst, dopis ipd., za katerega ste želeli, da bi obsegal le eno napisano oz. tiskano stran, nekaj vrstic pa se je znašlo na drugi oz. naslednji strani. Besedilo lahko z nekaj truda ročno spravite na eno stran, npr. skrajšate besedilo, zmanjšate velikost pisave, spremenite pisavo (npr. Times New Roman namesto Ariel), odstranite nekaj presledkov, zmanjšate razmik med črkami in vrsticami ali uporabite kakšne druge načine. Vsekakor pa je ročno popraviljanje za slepega oz. slabovidnega precej težavno opravilo.

To opravilo lahko za vas samodejno opravi Word s pomočjo malo znane funkcije. V oknu Predogled tiskanja (Print Preview) je v orodni vrstici na voljo ikona Skrči, da ustreza (Shrink to Fit). Kliknite jo in Word bo samodejno spremenil velikost pisave tako, da bo dokument natančno za eno stran krajši (dve strani skrči na eno stran, tri strani skrči na dve strani itd.). Tako lahko zelo enostavno in hitro spravite odvečne vrstice z druge strani na prvo stran.

Če želite, lahko to uporabno funkcijo vstavite tudi v orodno vrstico, da vam bo hitro dosegljiva s pritiskom na ustreznemu gumb. Postopek je naslednji:

- V odprtem wordovem dokumentu kliknite z desno tipko miške na poljubno orodno vrstico in iz priročnega menija, ki se prikaže, izberite Po meri (Customize).
- Prikaže se pogovorno okno Po meri (Customize), v katerem izberete jeziček Ukazi (Commands) in na seznamu Zvrsti (Categories) označite možnost Vsi ukazi (All Commands).
- Na seznamu Ukazi (Commands) poiščite in označite možnost Skrči, da ustreza (Shrink to Fit) in jo povlecite v orodno vrstico.
- Nato zaprite pogovorno okno Po meri (Customize).

Možnost samodejnega pomanjšanja velikosti dokumenta za eno stran vam je sedaj vedno na voljo s klikom na gumb v orodni vrstici. Če z rezultatom niste zadovoljni ali če je pisava preveč pomanjšana, lahko spremenjeno še vedno razveljavite z ukazom Urejanje/Razveljavi (Edit/Undo).

Lahko pa si pomagata tudi z bližnjico s kombinacijo tipk. Celotno besedilo izberete (tipki Ctrl+A) in pritisnete kombinacijo tipk Ctrl+Alt+Shift+, (velikost pisave izbranega besedila se zmanjša za 10 odstotkov aktivne nastavitve).

2. Izognite se prijavnemu zaslonu, ko želite nadaljevati z delom

Če za nekaj časa prekinete delo z računalnikom, tako da se zažene ohranjevalnik zaslona (kar je za ohranjanje zaslona zelo priporočljivo!), vas ob povratku, ko pritisnete katerokoli tipko na tipkovnici ali premaknete miško, ne pričaka namizje, temveč prijavi zaslon. Pri tem vsi programi, s katerimi ste delali, ostanejo zagnani in tudi dokumenti so še vedno odprti, le znova se morate prijaviti, da jih prikličete na zaslon. Takšno nenehno prikazovanje prijavnega zaslona je lahko moteče in nam povzroča nepotrebno opravilo – vsakokratno ponovno prijavo.

Če želite, lahko to funkcijo izklopite. Postopek je naslednji:

- Z desno tipko miške kliknite na prazni del površine namizja, iz priročnega menija, ki se prikaže, izberite Lastnosti (Properties).

- V pogovornem oknu Zaslona-lastnosti (Display Properties) kliknite jeziček Ohranjevalnik zaslona (Screen Saver) in izklopite izbiro Ob nadaljevanju prikaži pozdravni zaslon (On resume display Welcome screen).
- Spremembo potrdite s klikom na gumb V redu (OK).

[Na kazalo](#)

OGLASNA DESKA: kaj se dogaja z izobraževanjem slepih in slabovidnih?

Avtor/ica: Severnica

Pravijo, da je jesen čas, ko pobiramo še zadnje pridelke, ki smo jih uspeli pridelati, saj moramo z njimi preživeti zimski čas. Za sodobno družbo to ne velja več, saj lahko pridelke za relativno daljši čas shranimo s pomočjo konzerviranja. Do nedavnega je veljalo, da je taka hrana neoporečna in z raznimi dodatki bolj okusna. Danes pa je znano, da je to le ena plat medalje. Druga plat pa je ta, da so dodatki za obstojnost, okus in izgled pogosto škodljivi za zdravje. V nekaterih primerih celo tako škodljivi, da so karcinogeni – rakotvorni, kar pomeni, da se s časoma začnejo nekatere celice nekontrolirano razmnoževati ter po svoje delovati. Običajno proti zakonitostim telesa in le v svojo prid. Če imunski sistem ne uspe pravočasno odstraniti takih celic, se le te razvijejo v bolezen. Kot vemo v nekaterih primerih celo neozdravljivo – sistem razpade. Zakaj? Preprosti odgovor bi bil: ker delujejo v skladu z lastnim interesom po obstoju in ne v skladu z interesi organizma. Teh procesov v telesu običajno ne opazimo dokler telo ni že ogroženo. Takrat pa večinoma potrebujemo močna zdravila, ki nas sicer pozdravijo, neredko pa pustijo tudi druge posledice. Ali ne bi bilo bolj smiselno preventivno izogibati se snovem, ki so potencialno nevarne za razkroj tkiv? Približno take misli nam prihajajo, ko poslušamo pričevanje raznih akterjev v šolskem izobraževalnem sistemu za slepe/slabovidne.

Napisani so bili nekateri humani zakoni in akti za reorganizacijo in integracijo. V njih so napisane lepe misli. Celo v ustavi piše nekaj takega: do izobraževanja imajo vsi ljudje enako pravico ne glede na spol, barvo, raso, starost ipd. To je ena plat medalje, kaj pa tista druga iz prakse? Če sklepamo iz nezadovoljstva tako rekoč večine akterjev, razen morda kakega uslužbenca, potem bi človek sklepal, da mora biti s temi sistemi nekaj vprašljivega. Ostanimo na ravni govoric in pustimo vprašanja odprta. Morda bodo odgovorni na njih znali odgovoriti.

Nekateri slepi/slabovidni učenci, ki so nedavno bili poslani v integracijo, se vračajo nazaj v Zavod? Slišali smo reči nekaj uslužbencev: "Upam, da bodo čim dlje v rednih osnovnih šolah, pa čeprav tam ni ustreznih strokovnjakov.!"

Prošnja skupine staršev z otroci v integraciji, da bi imeli predstavnika v svetu Zavoda za slepo in slabovidno mladino, je bila zavrnjena z pojasnilom, da to ni zapisano v zakonu. Naj pojasnimo, da je večji del otrok v integraciji, za njih pa dobiva mobilna služba denar s strani Ministrstva za šolstvo in šport, na kar pa ti starši ne morejo nič vplivati. Sprašujemo se ali smo v demokraciji ali avtokraciji?

Zaposluje se ljudi, ki nimajo ustrezne izobrazbe, še bolj pogosto ne izkušeni dela s slepimi/slabovidnimi, medtem, ko se izkušene šikanira ali postavlja na delovna mesta knjižničarjev ipd. Ima to izvor v nestrokovnem vodenju ali želji po uničenju stroke?

Učitelji, ki poučujejo slepe/slabovidne na rednih osnovnih šolah so nezadovoljni s strokovno podporo, se jim poskuša prepovedati delo s pomočjo računalnika, češ da je škodljivo za otroke. Ob tem dodajo, ne upam si tega reči na glas, saj jih potrebujemo in nikoli ne veš kakšen bo odziv. Le kdo je tako vseveden, da ve vse odgovore o škodljivosti računalnika v naprej?

Nekatera vodstva rednih osnovnih šol, ki imajo vključene slepe/slabovidne se pritožujejo, da se jim vsiljuje učbenike, ki naj bi bili enotni za vse slepe/slabovidne na področju Slovenije. Medtem, ko si sicer učbenike lahko izbirajo učitelji. Učbenika natisnjenega v brajevi pisavi za katerega je že odobren denar Zavodu za slepo in slabovidno mladino pa ni in ni. In tudi ko bo, bo za vsak učbenik potreboval svojo šolsko torbo. Zakaj ne bi bilo vse to naloženo na prenosnem računalniku? Zakaj prisiljevati celo Slovenijo k enemu učbeniku? Kdo in kakšen interes ima od tega?

Slišali smo razočaranega starša, ko je pripovedoval kakšen telefonski odgovor je dobil s strani odgovornih oseb na Ministrstvu za šolstvo in šport, ko se je pritožil, da kljub zakonski pravici integracije, le te se ne more izvajati v celoti, ker ni sprejetih podzakonskih aktov. Neverjeten odgovor: "Tožite državo!"

Seveda so take in podobne besede le govorice in prav možno je, da so pretirane. Kljub temu pa nas skrbi nekaj dejstev: ljudje si ne upajo govoriti. Ljudje v praksi nimajo vpliva na institucije in organizacije, na katere bi po ustavi smeli vplivati. Ljudje so vse bolj z občutkom nemoči in brezupa. Strokovnjaki bežijo stran. Učinkovitost v praksi pada, na papirju pa je vse v najboljšem redu. Kaj se dogaja? Nas prepričujejo da je vse v redu, kot so nas nekoč, da je konzervirana hrana zdrava? Dobro, razumemo pri proizvodnji je pomembno, da ustvariš dobiček zase. Za kaj pa se gre pri izobraževanju slepih/slabovidnih? Komu služi neuspešna integracija? Sklepali bi, da slepim / slabovidnim ne. Komu potem ja?

[Na kazalo](#)

ZABAVA: Igre za slepe in slabovidne ljudi, 5. del

Avtor in sodelavec: Safet Baltič

V tej številki Rikossa vam bom predstavil dve igri za slepe in slabovidne ljudi.

1. Ten pin alley (kegljanje)

Ten pin alley (steza desetih kegljev) je simulacija Ameriškega načina kegljanja. Pri tej igri ne potrebujemo bralcev zaslona, ker je igra opremljena s svojim govorom. Igro igramo na desetih stezah. Na vsaki stezi imamo 10 kegljev, kateri so postavljeni v obliki trikotnika. Postavitev kegljev je naslednja:

V prvi vrsti stoji kegelj št. 1

V drugi vrsti stojita keglja št. 2 in 3

V tretji vrsti stojijo keglji št. 4, 5 in 6

V četrti vrsti pa stojijo keglji št. 7, 8, 9 in 10

Na vogalih trikotnika imamo keglje št 1, 7 in 10. Trikotnik je postavljen tako, da je za kegljem št. 1 postavljen v tretji vrsti kegelj št. 5, za kegljem

št. 2 stoji v četrti vrsti kegelj 8 in za kegljem št. 3 pa stoji kegelj št. 9.

Na vsaki od 10 stez imamo 2 meta, če pa z prvim metom podremo vse keglje dobimo 1 met bonusa.

Igro lahko igramo v demo načinu kolikor

časa želimo vendar le na zadnjih dveh stezah. V demo načinu ne moremo izbirati igralcev, ampak lahko igramo le z testnim igralcem. Ko

pričnemo z igro se odpre okno za registracijo. Tu so polja za vnos uporabniškega imena, serijske številke, gumb v redu, ter gumb demo mode.

Po tem, ko smo pritisnili gumb demo mode se začne glasba, po kateri pridemo v menu. V meniju imamo naslednje možnosti:

Prični z igro,
Ustvari novega igralca,
Statistika igralcev,
Test zvočnikov, ter
Izhod.

Po meniju se premikamo z puščicami gor in dol. Ko izberemo pa pritisnemo tipko enter. Ko pričnemo z igro se odpre pod menu za izbiro igralca. Po izbiri igralca se odpre pod menu za izbiro načina igranja, takoj za to izbiro pa se odpre menu za težavnostne stopnje od 1 do 5.

Imamo dve možnosti igranja in sicer igro pri kateri kroglo le vržemo ali pa jo vržemo in pri tem tudi reguliramo moč meta. Težavnostne stopnje pa so v tem, da preden vržemo kroglo slišimo v zvočnikih zvok, ki potuje iz leve proti desni, tako, da vemo kdaj in kam vržemo kroglo, težavnostne stopnje pa se razlikujejo v tem, da je zvok vedno hitrejši.

Igro igramo tako, da nam igra pove da naj pritisnimo preslednico, da vzamemo kroglo, katera je malo prej prišla po vodilu na naši levi strani. Ko vzamemo kroglo zaslišimo zvok, ki prične potovati iz levega zvočnika proti desnemu zvočniku. Kroglo pa vržemo tako, da spet pritisnemo preslednico. Zvok, ki potuje iz leve proti desni je namenjen zato, da vemo kam bomo vrgli kroglo. Če se zvok nahaja na sredini bo krogla šla na kegelj št. 1.

Če igramo drugi način in sicer met z regulacijo moči, pa pritisnemo preslednico, da vzamemo kroglo, ko se zasliši zvok, ki potuje še enkrat pritisnemo preslednico, da kroglo vržemo, takoj za tem pa se bo zaslišal pisk, ki bo vedno glasnejši, kar pomeni, da če je zvok močnejši, bo tudi met močnejši. Da izberemo moč meta spet pritisnemo preslednico.

Po tem, ko smo zadeli keglje, nam bo igra povedala kateri keglji še stojijo, če pa želimo še enkrat slišati kateri keglji stojijo, pritisnemo tipko P.

Če želimo slišati kakšen je rezultat čez celo igro pritisnemo tipko T. Če želimo izvedeti koliko kegljev smo podrli na stezi kjer se trenutno nahajamo, pa pritisnemo tipko S. Z tipko R nam bo igra povedala kateri igralec igra. Če pa pritisnemo tipko H, nam bo igra povedala kaj pritisniti, da izveste vse o trenutni igri.

Kegljji se seštevajo tako, da če z enim metom podrete vse keglje se vam doda dodatnih 10 točk. Na koncu igre, nam igra pove točen rezultat za vsakega igralca.

Igra je velika 56 MB in jo lahko prenesete na svoj računalnik prek Interneta iz spletne strani:

<http://www.espssoftworks.com>

Za igranje te igre boste potrebovali:

Windows 95, 98, ME, 2000 ali XP.

600 Mhz procesor ali več,

minimum 64 Mb ram.

70 Mb prostora na trdem disku.

Direct x 8.0 ali več.

Zvočno kartico.

Zvočnike ali slušalke.

Cena igre je 24,95 \$.

2. Dog & cat (pes in mačka)

Tudi pri tej igri ne potrebujete bralcev zaslona, ker ima igra svojo sintezo govora. Cilj te igre je, da pes spodji mačko na drevo. V igri se

nahajamo na ploščadi 25 krat 25 polj. Na ploščadi imamo 4 dreves in sicer na vsakem vogalu eno.

Okoli ploščadi je ograja. Igralec z psom lovi

mačko in sicer z naslednjimi tipkami:

Tipka gor se z psom premaknemo za 1 polje,

S tipkami levo in desno pa v smeri: Sever, vzhod, zahod in jug.

Z psom se lahko premaknemo 100 krat preden se igra zaključi. Če mačko spodimo do ograje se igra tudi zaključi, ker nam mačka zbeži prek

nje. Mačko lovimo tako, da slišimo mijavkanje mačke in moramo z psom priti na polje kjer je mačka, ko smo na polju kjer je mačka zaslišimo lajež psa in mačka odskoči za eno polje v stran.

Igra je popolnoma zastonj in jo dobite na spletni strani: <http://www.vipgameszone.com>

Za informacije glede iger sem dosegljiv na e-naslovu: Balki1@siol.net

[Na kazalo](#)

NOVIČKE: Izšel je Windows XP service pack 2, Visoka varnost Linuxa, Voda na Marsu, Maratonska miška, prvi prototip govorečega računalnika

Urednik rubrike: Safet Baltič

Izšel je Windows XP service pack 2

Microsoft je končno objavil drugo serijo popravkov za operacijski sistem Windows XP. To je do sedaj največji in najobširnejši komplet

popravkov, ki se po nekaterih ocenah lahko kosa z izzidom celotnega operacijskega sistema.

Microsoft je v ta popravek vložil ogromno časa in

precej več sredstev, kot je bilo prvotno načrtovano, saj je s tem kompletom popravkov Microsoft želel povrniti ugled, ki je bil omajen z pogostimi

napakami in vdori v sistem. Komplet popravkov je na voljo od 16. Avgusta in ga lahko dobite v 25

različnih jezikih. Windows XP SP2 bo za

povprečnega uporabnika predstavljal prenos reda velikosti 80 MB, čeprav se različice med sabo

razlikujejo. Polni komplet popravkov za vse

različice in izvedbe XP namenjen upraviteljem pa je velik zajetnih 260 MB. Popravki prinašajo novo

orodje za višjo varnost, ki ga bodo

uporabniki zaznali kot dodatek na nadzorni plošči pod imenom Control center. Prinaša tudi nov

požarni zid in opozorilo za namestitvev

antivirusnega programa. Varnostne spremembe so vidne domala vsepovsod, še najbolj pa v spletnem

brkljalniku in odjemalcu pošte. Izboljšana

je tudi podpora za brezžično tehnologijo, kot je Wi-Fi in Bluetooth.

Vsem uporabnikom, ki uporabljajo bralca zaslona Jaws for Windows svetujem, da pred inštalacijo SP2 izklopijo bralca zaslona, ker po

namestitvi popravkov, Jaws ne bo deloval.

Vir: <http://www.monitor.si>

Raziskava potrjuje visoko varnost LINUXA

Po raziskavi družbe Evans Data so strežniki z linuxom nadvse varni. Večina ni nikoli doživela okužbe z virusi ali pa vdora hekerjev. Raziskavo so

opravili med 500 upravitelji strežnikov z Linuxom in kar 78% ni nikoli doživelo vdora in kar 92% ni bilo

nikoli okuženih z virusom. Ta raziskava je

pravo nasprotje raziskave med tistimi, ki ne uporabljajo Linuxa, Evans Data pa jo je opravila letos

spomladi. V spomladanski raziskavi je kar

60% vprašanih odgovorilo, da so vsaj enkrat doživeli varnostni vdor in kar 32% jih je odgovorilo, da so

imeli 3 ali večkrat varnostne težave. Pri

Uporabnikih linuxa pa jih je varnostne težave doživelo le okoli 7%.

Vir: <http://www.monitor.si>

Voda na Marsu

Eden izmed dveh robotov, ki se od letošnjega Januarja nahajata na rdečem planetu Mars, Spirit, je na dnu kraterja Gusev našel dokaze o nekdanjem obstoju tekoče vode na Marsu, je objavila Ameriška vesoljska agencija Nasa. Spirit je na dnu kraterja odkril skalo, katero naj bi v preteklosti preoblikovala tekoča voda. Skale so pokrite z določenimi oblogami in imajo razpoke. Glavni inženir inštrumentov na obeh robotih je rekel, da imajo dokaze, da je te skale nekoč preoblikovala tekoča voda.

Vir: <http://www.siol.net>
Maratonska miška

Ameriški znanstveniki so ustvarili gensko spremenjeno miško, ki lahko teče dva krat dlje, kot navadna miška. To je pomembno za vrhunske športnike, ki bi lahko z zdravili ali z spremenjeno gensko zasnovo povečali svoje sposobnosti. Znanstveniki dodajo aktivno različico običajnega gena, značilnega za miši. Gen po imenu PPAR-delta imajo tudi ljudje. Vodja raziskave na Kalifornijskem inštitutu za zdravila je dejal, da bi zdravila, ki povečajo dejavnost gena nekoč lahko uporabljali športniki, čeprav zdravilo izdelujejo v druge namene. Zdravilo izdelujejo za ljudi z prekomerno težo. Pri 'maratonski miški' je gen PPAR-delta spremenil mišično zasnovu. Povečalo se je število mišic, ki se krčijo počasi in zato porabijo več maščob. Vrhunski športniki vložijo ogromno časa in energije v vadbo, ki krepi prav to skupino mišic. Zdaj pa kaže, da bo kmalu na voljo tableta, ki bo imela enak učinek. Prav tako obstaja možnost, da si bodo športniki iz istega razloga lahko v prihodnje spremenili gensko zasnovu.

Vir: <http://www.siol.net>
Microsoft pripravil prvi prototip govorečega računalnika

Govoreči računalnik je nared! Microsoft je po večletnem trudu le pripravil prvi prototip govorečega računalnika, ki nosi kodno oznako Athene. Računalnik je bil razvit v sodelovanju s podjetjem HP, prvič pa bo predstavljen na konferenci Windows Hardware Engineering Conference. Govoreči računalnik je po izgledu in funkcionalnosti zelo podoben klasičnim osebnim računalnikom, odlikujejo pa ga razne glasovne funkcije, video posnetki, ter uporabna sporočila, ki naredijo računalnik še prijaznejši do uporabnikov. Največ zaslug za izdelavo omenjenega prototipa pa imajo pri HP-ju, saj so bili oni tisti, ki so projekt začeli in ga tudi pripeljali do njegove realizacije.

Vir: <http://www.racunalske-novice.com>

[Na kazalo](#)

=====
=====
Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva. Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo vas

prosimo, da nam sporočite in izbrisali vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/priporombe, naročila/odjavo, pišite v [Uredništvo](#)
[Tu pa odsrfate Na domačo stran Rikoss](#)

© 2002-2005, Uredništvo Rikoss, [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)